

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Government

Broj: 02-04-19851-34/20
Sarajevo, 11.06.2020. godine

Na osnovu člana 17. stav (2) Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19) i člana 26. i 28. stav (4) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 36/14 – Novi prečišćeni tekst i 37/14 – Ispravka) Vlada Kantona Sarajevo, na **20. sjednici održanoj 11.06.2020. godine**, donijela je

ZAKLJUČAK

1. Donose se Smjernice ekonomske i fiskalne politike Kantona Sarajevo za period 2021.-2023. godina, koje su sastavni dio ovog Zaključka.
2. Smjernice iz tačke 1. ovog Zaključka bit će objavljene na web stranici Ministarstva finansija Kantona Sarajevo.

Dostaviti:

1. Predsjedavajući Skupštine Kantona Sarajevo,
2. Zamjenici predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo (3x),
3. Premijer Kantona Sarajevo,
4. Ministarstvo finansija,
5. Evidencija,
6. Arhiva.

web: <http://vlada.ks.gov.ba>
e-mail: vlada@vlada.ks.gov.ba
Tel: + 387(0)33 562-068, 562-070
Fax: + 387(0)33 562-211
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

*Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Vlada Kantona Sarajevo*

***SMJERNICE EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE
ZA PERIOD 2021.-2023.***

Sarajevo, juni 2020. god.

Sadržaj

PREGLED SKRAĆENICA.....	3
LISTA TABELA.....	4
LISTA GRAFIKONA.....	4
SAŽETAK.....	5
UVOD.....	6
1. STRATEŠKI CILJEVI EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE FEDERACIJE BIH.....	7
2. OSNOVNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI.....	9
2.1. OSNOVNI POKAZATELJI U PROTEKLOM PERIODU ZA KS	10
2.1.1. <i>Industrija</i>	10
2.1.2. <i>Šumarstvo</i>	11
2.1.3. <i>Građevinarstvo</i>	12
2.1.4. <i>Trgovina</i>	12
2.1.5. <i>Turizam i ugostiteljstvo</i>	12
2.1.6. <i>Saobraćaj</i>	12
2.1.7. <i>Zaposlenost</i>	13
2.1.8. <i>Nezaposlenost</i>	13
2.1.9. <i>Plaće</i>	14
2.1.10. <i>Cijene</i>	15
2.1.11. <i>Vanjska trgovina</i>	16
3. OSNOVNI POKAZATELJI EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE.....	19
4. PRETPOSTAVKE DRUŠTVENOG I PRIVREDNOG RAZVOJA ZA BUDŽETSKU I SLJEDEĆE DVIJE GODINE.....	20
5. PROCJENA PRIHODA BUDŽETA KS.....	22
6. PLAN UPRAVLJANJA JAVNIM DUGOM KS.....	24
7. Zaključak.....	27

Pregled skraćenica

<i>Skraćenica</i>	<i>Puni naziv</i>
BHAS	Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
CPI	Consumer price index/ Indeks potrošačkih cijena
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development/Evropska banka za obnovu i razvoj
EU	Evropska unija
EUR	Euro valuta
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FIPA	Foreign Investment Promotion Agency/Agencija za unapređenje stranih investicija
KGF	Kreditno garantni fond
KM	Konvertibilna marka
KS	Kanton Sarajevo
KV	Kvalifikovani radnik
MMF	Međunarodni monetarni fond
NKV	Nekvalifikovani radnik
NSS	Niža stručna sprema
p.p.	Procentni poen
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PKV	Polukvalifikovani radnik
PU FBiH	Porezna uprava Federacije Bosne i Hercegovine
SSS	Srednja stručna sprema
VKV	Visokokvalifikovan radnik
VŠS	Viša stručna sprema
VSS	Visoka stručna sprema

Lista tabela

Tabela 1: Osnovni makroekonomski pokazatelji za period 2018 – 2023. godine.....	9
Tabela 2: Rast industrijske proizvodnje.....	10
Tabela 3: Pad industrijske proizvodnje.....	11
Tabela 4: Ukupan broj nezaposlenih po stručnoj spremi (Decembar 2019. godine).....	14
Tabela 5: Indeksi potrošačkih cijena za period 2016 – 2019. godine.....	16
Tabela 6: Projicirani prihodi za trogodišnji period 2021. - 2023. godine.....	23
Tabela 7: Pregled stanja duga i struktura po kreditima i obaveza za servisiranje za period 2021. - 2023. godine.....	25

Lista grafikona

Grafikon 1: Kadrovska struktura nezaposlenih osoba u KS (Decembar 2019. godine).....	13
Grafikon 2: Prosječna neto plaća u privrednim djelatnostima KS (Decembar 2019. godine).....	14
Grafikon 3: Vanjskotrgovinska razmjena BiH, FBiH i KS (Decembar 2019. godine).....	16
Grafikon 4: Izvoz top 10 roba za KS (Decembar 2019. godine).....	17
Grafikon 5: Uvoz top 10 roba za KS (Decembar 2019. godine).....	17
Grafikon 6: Vanjskotrgovinska razmjena KS po općinama (Decembar 2019. godine).....	18

Sažetak

Smjernice ekonomske i fiskalne politike Kantona Sarajevo je dokument zasnovan na strateškim planovima budžetskih korisnika za trogodišnji period, te na Programu ekonomskih reformi, kao i Akcionom planu za realizaciju Reformske agende. Svrha ovog dokumenta je prevođenje srednjoročne fiskalne strategije u budžetsku metodologiju kao i definisanje okvira za planove budžetskih i vanbudžetskih korisnika.

Shodno budžetskom kalendaru, Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19) priprema i dostavlja Vladi KS Smjernice na razmatranje i usvajanje, a iste predstavljaju osnovu za izradu srednjoročnih i godišnjih planova. Smjernice imaju za cilj projekciju prihoda i rashoda za pripremu Dokumenta okvirnog budžeta što je temelj za izradu Budžeta Kantona Sarajevo za 2021. godinu. Budući da je Vlada KS odlučna u provođenju fiskalne konsolidacije, Smjernice stavljaju fokus na politiku racionalne javne potrošnje.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike Kantona Sarajevo za period 2021.-2023. godine definišu početna budžetska ograničenja za sve korisnike Budžeta. Cilj Smjernica je da osiguraju realan, sveobuhvatan i konsolidovan okvir planiranja rashoda, čime se postiže funkcionalna povezanost provođenja sveukupnih aktivnosti u koncipiranju uravnoteženog okvira prihoda i rashoda, za sve nivoe Vlasti Federacije Bosne i Hercegovine.

Održivost javnih finansija, kao glavni cilj Vlade KS, ne može se postići isključivo fiskalnom konsolidacijom. Vlada KS čini odlučne napore za pokretanje ekonomskog rasta kroz poticanje investicija. Za srednjoročni ekonomski rast, te povećanje ulaganja u proizvodne kapacitete, nužno je poboljšati poslovnu klimu koja se treba ogledati kroz pojednostavljenje i pojeftinjenje administrativnih procedura, bolju zaštitu vlasništva putem povećanja efikasnosti pravosudnog sistema, obezbjeđenje kreditnih i drugih finansijskih sredstava kroz javne i privatne fondove te fiskalnog rasterećenja poslovnih aktivnosti. S obzirom na novonastalu situaciju prouzrokovanu pandemijom COVID-19 prioritet Vlade KS su uštede, racionalno trošenje sredstava i pomoć privredi.

Ključne riječi: ekonomska politika, fiskalna politika, Vlada KS, Kanton Sarajevo

Uvod

U skladu sa članom 17. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19), pripremljen je dokument „*Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2021.-2023.*“¹, koji ima za cilj projekciju prihoda i rashoda za pripremu Budžeta Kantona Sarajevo za 2021. godinu.

Smjericama se nastoji uspostaviti snažnija veza prioriteta vladinih politika i budžeta za narednu godinu, kao i snažnija veza između politika Vlade KS i politika Vlade FBiH. Dobar budžetski okvir Vlade FBiH povezuje prioritete sa kantonalnim budžetima u okviru održivog nivoa potrošnje. Takođe, budžet je u snažnoj vezi sa donesenim politikama vlade, strategijama, programima, zakonima i poboljšava rezultate programa povećanjem transparentnosti, odgovornosti i predviđivosti finansiranja.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike KS za period 2021.-2023. g. definišu početna budžetska ograničenja za sve budžetske korisnike Budžeta KS. Cilj Smjernica je da osiguraju realan, sveobuhvatan i konsolidovan okvir planiranja rashoda, čime se postiže funkcionalna povezanost provođenja sveukupnih aktivnosti unutar uravnoteženog okvira prihoda i rashoda, za sve nivoe vlasti FBiH uključujući pri tome: budžet FBiH, budžete kantona, budžete općina i finansijske planove vanbudžetskih fondova, shodno odredbama Zakona o budžetima, koje je svakako neophodno posmatrati u najširem kontekstu, odnosno u kontekstu ukupnog fiskalnog kapaciteta.

Uvažavajući navedeno, Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2021.-2023. godine sadrže sljedeće:

1. Strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike FBiH;
2. Osnovne makroekonomske pokazatelje;
3. Osnovne pokazatelje ekonomske i fiskalne politike;
4. Pretpostavke društvenog i privrednog razvoja za narednu budžetsku i za sljedeće dvije godine;
5. Procjenu prihoda budžeta KS i
6. Plan upravljanja javnim dugom KS.

Dokumentacionu osnovu za izradu Smjernica ekonomske i fiskalne politike KS za 2021.-2023. godinu predstavljaju:

- Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza kantona i općina kantona od strane Federalnog ministarstva finansija, kao i odgovarajući statistički pokazatelji i informacije,
- Izvršenje Budžeta KS za 2019. godinu,

---

¹Prijedlog smjernica Ministarstvo finansija je, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, dužno dostaviti Vladi KS do 15.05.2019.g. S obzirom da je Federalno ministarstvo finansija projekcije indirektnih i direktnih poreza sačinilo 06.05.2019. godine, a iste su dostavljene dana 13.05.2019. godine, Ministarstvo finansija KS nije moglo ispoštovati navedeni zakonski rok za izradu Smjernica.

- Pokazatelji koji se odnose na nivo ostvarenih prihoda i aktuelnih pitanja izvršavanja Budžeta u proteklom periodu 2020. godine
- Strategija razvoja FBiH 2021. – 2027. – RADNA VERZIJA
- Glasnik Privredne komore KS koji sadrže podatke Federalnog zavoda za statistiku i Službe za zapošljavanje KS,
- Publikacije Direkcije za ekonomsko planiranje BiH
- Ekspoze i načela djelovanja Vlade Kantona Sarajevo 2020. – 2022. godina
- Strategija upravljanja javnim dugom u KS 2020.- 2022. godina

Pandemija COVID-19 koja je pogodila cijeli svijet, pa tako i BiH, dovela je do negativnih ekonomskih posljedica i usporavanja ekonomskog rasta. Već u drugoj polovini marta, aprilu i maju tekuće godine zabilježeno je značajno usporavanje naplate prihoda. Osim toga, nepredvidiv je tok i dužina trajanja pandemije kao i efekti koje će imati na globalnu i domaću ekonomiju.

Kako bi se rasteretila privreda i ublažile negativne posljedice u privredi izazvane pandemijom COVID 19 donesen je Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica i uštedama u Kantonu Sarajevo koji predviđa smanjenje parafiskalnih nameta čiji je zakonodavac Kanton Sarajevo, tačnije oslobađanje od plaćanja administrativnih taksi, sudskih taksi, naknade za općekorisnu funkciju šuma, članarine Turističkoj zajednici, komunalne takse na istaknutu firmu, kao i mogućnost korištenja namjenskih sredstava za ublažavanje negativnih posljedica pandemije. S obzirom na navedeno, u 2021. godini se očekuje smanjenje prihoda u Kantonu Sarajevo za 180,8 miliona KM².

Uzimajući kao polaznu osnovu činjenicu da KS ima veoma ograničen utjecaj na kreiranje fiskalne politike općenito koja se odražava na ekonomsku situaciju u KS, Smjernice ekonomske i fiskalne politike KS za period 2021.-2023. godine započinju strateškim ciljevima ekonomske i fiskalne politike FBiH, koji predstavljaju temelj za strateška opredjeljenja KS u narednom periodu.

1. Strateški ciljevi ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH

Federalni zavod za programiranje razvoja je u februaru 2020. godine objavio radnu verziju Strategije razvoja FBiH 2021.-2027. koja će pored koordinacije i usaglašavanja razvojnih prioriteta i politika u FBiH, istovremeno odražavati prioritete Bosne i Hercegovine utvrđene u procesu evropskih integracija, kao i globalno prihvaćene ciljeve održivog razvoja.

Strategijom razvoja FBiH 2021.-2027. utvrđeno je pet strateških ciljeva za FBiH³, a oni uključuju:

1) Ubrzan ekonomski razvoj

² Očekivano smanjenje prihoda u 2021. godini u Kantonu Sarajevo u iznosu od 180,8 miliona KM izračunato je kao razlika između prihoda projiciranih za 2021. godinu u Revidiranim projekcijama javnih prihoda za 2020. godinu i period 2021-2023. godina i Revidiranim projekcijama javnih prihoda za 2019. godinu i period 2020-2022. godina sačinjenim od strane Federalnog ministarstva finansija.

³ Federalni zavod za programiranje razvoja (2020): *Strategija razvoja FBiH 2021. – 2027. – RADNA VERZIJA*, Sarajevo.

- 2) Inkluzivan i prosperitetan društveni razvoj
- 3) Održiv okolišni razvoj
- 4) Efikasan razvoj infrastrukture
- 5) Efikasne, transparentne i odgovorne javne institucije

U okviru svakog strateškog cilja za FBiH razvijeni su prioritetni strateški ciljevi i mjere za njihovo ispunjenje koji uključuju sljedeće:

- 1) Prvi strateški cilj (Ubrzan ekonomski razvoj) uključuje sljedeće prioritete:
  1. Podržavati proizvodnju proizvoda veće dodane vrijednosti, koji su prepoznatljivi i atraktivni za izvoz
  2. Podržavati transfer i razvoj tehnologija
  3. Povećati digitaliziranost ekonomije
  4. Povećati štednju i investicije
  5. Snažno razvijati mala i srednja preduzeća
  6. Unaprijediti turističku ponudu
  7. Unaprjeđivati djelovanje tržišnog mehanizma
- 2) Drugi strateški cilj (Inkluzivan i prosperitetan društveni razvoj) uključuje sljedeće prioritete:
  1. Smanjivati neaktivnost i nezaposlenost, naročito dugoročnu
  2. Unaprijediti obrazovni sistem
  3. Poboljšavati ishode zdravstvenog sistema
  4. Poboljšati položaj mladih, stabilnost obitelji i rast stanovništva
  5. Smanjiti siromaštvo i socijalnu isključenost
- 3) Treći strateški cilj (Održiv okolišni razvoj) uključuje sljedeće prioritete:
  1. Unaprijediti zaštitu i korištenje prirodnih resursa
  2. Unaprjeđivati kvalitet zraka
  3. Povećati energijsku efikasnost u FBiH
  4. Započeti realizaciju plana energetske tranzicije
- 4) Četvrti strateški cilj (Efikasan razvoj infrastrukture) uključuje sljedeće prioritete:
  1. Razvijati razvojne koridore
  2. Poticati razvoj IT infrastrukture
  3. Poticati razvoj transportne infrastrukture
  4. Poticati razvoj ruralne infrastrukture
- 5) Peti strateški cilj (Efikasne, transparentne i odgovorne javne institucije) uključuje sljedeće prioritete:
  1. Unaprjeđivati vladavinu prava
  2. Staviti javnu upravu u službu građana
  3. Unaprjeđivati odgovornost u oblasti javnih finansija
  4. Smanjivati korupciju

2. Osnovni makroekonomski pokazatelji

Na osnovu podataka Direkcije za ekonomsko planiranje iz aprila 2020. godine u nastavku slijedi tabelarni prikaz osnovnih makroekonomskih pokazatelja za period 2018 – 2023. godine.

Tabela 1: Osnovni makroekonomski pokazatelji za period 2018 – 2023. godine

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nominalni BDP u mil KM	34,023	35,365	34,846	36,340	38,077	39,826
Nominalni rast u %	5.2	3.9	-1.5	4.3	4.8	4.6
BDP deflator (prethodna godina = 100)	101.9	100.7	100.9	101.4	101.7	101.4
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	33,399	35,116	34,551	35,826	37,449	39,286
Realni rast u %	3.3	3.2	-2.3	2.8	3.1	3.2
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	1.4	0.6	0.2	1.2	1.3	1.4
Potrošnja u mil KM	32,048	32,931	32,736	33,670	34,830	36,055
Realni rast u %	2.0	1.8	-1.0	1.4	1.7	1.7
Vladina potrošnja u mil KM	6,611	6,776	6,959	7,098	7,325	7,545
Realni rast u %	0.9	1.0	1.9	0.5	0.7	0.5
Privatna potrošnja u mil KM	25,437	26,155	25,777	26,572	27,505	28,510
Realni rast u %	2.3	2.0	-1.7	1.7	1.9	2.1
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	6,310	6,857	6,215	6,735	7,397	8,077
Realni rast u %	9.2	8.3	-10.5	7.1	8.1	7.7
Vladine investicije u mil KM	859	954	920	1,042	1,176	1,307
Realni rast u %	15.4	9.4	-5.0	11.6	10.0	8.5
Privatne investicije u mil KM	5,451	5,903	5,295	5,692	6,222	6,769
Realni rast u %	8.3	8.1	-11.4	6.3	7.8	7.5
Uvoz u mil KM	19,097	19,955	18,549	19,478	20,828	22,520
Nominalni rast u %	6.7	4.5	-7.0	5.0	6.9	8.1
Realni rast u %	3.7	2.5	-6.1	3.2	4.5	5.1
Izvoz u mil KM	14,087	14,850	13,821	14,726	15,976	17,471
Nominalni rast u %	10.0	5.4	-6.9	6.5	8.5	9.4
Realni rast u %	6.1	3.4	-6.4	4.3	5.8	6.7
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	16.9	18.4	16.8	17.7	18.4	18.8
Bilans tekućeg računa u mil KM	-1,236	-1,022	-975	-990	-1,084	-1,320
Rast u %	-9.1	-17.4	-4.5	1.5	9.4	21.8
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-3.6	-2.9	-2.8	-2.7	-2.8	-3.3

IZVOR: DEP - april 2020. godine

Iz tabele je vidljivo da se 2021. godine očekuje rast nominalnog bruto domaćeg proizvoda za 4,3%, te rast realnog bruto domaćeg proizvoda za 2,8%. Također se očekuje rast potrošnje za 1,4% i rast investicija i to: investicija u stalna sredstva za 7,1%, vladinih investicija za 11,6%, te privatnih investicija za 6,3%. Dalje, u skladu sa projekcijama 2021. godine uvoz će zabilježiti

rast od 5% nominalno u odnosu na prethodnu godinu, dok će izvoz rasti više, tačnije 6,5% nominalno.

2.1. Osnovni pokazatelji u proteklom periodu za KS

Informacije o privrednim kretanjima u KS preuzeti su sa web stranice Privredne komore KS⁴ koji detaljno razrađuje ostvarene efekte poslovanja privrednih društava u KS u periodu I-XII 2019. godine. U izradi su korišteni podaci zvaničnih izvora⁵, te na osnovu statističkih podataka u periodu I-XII 2019. godine na području KS i FBiH ostvareni su sljedeći rezultati:

2.1.1. Industrija

Fizički obim industrijske proizvodnje u KS u periodu I-XII 2019. godine veći je od obima proizvodnje iz istog perioda 2018. godine za 3,7%, dok je na nivou FBiH zabilježen manji nivo obima industrijske proizvodnje za 2,7%. Posmatrano po područjima, prerađivačka industrija u KS ostvarila je veći nivo proizvodnje za 4,1% u odnosu na period I-XII 2018. godine. Na nivou FBiH prerađivačka industrija bilježi pad obima proizvodnje od 2,1% u odnosu na period I-XII 2018. godine. Od 22 grane prerađivačke industrije u KS, u periodu I-XII 2019. godine, deset (10) grana zabilježilo je rast proizvodnje, dok je preostalih dvanaest (12) grana ostvarilo pad proizvodnje. Rast proizvodnje ostvarile su slijedeće grane prerađivačke industrije:

Tabela 2: Rast industrijske proizvodnje⁶

Rast industrijske proizvodnje	Index I-XII 2019/I-XII 2018
Proizvodnja namještaja	129,8
Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	125,5
Proizvodnja baznih metala	120,4
Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	116,7
Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	112,7
Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	107,6
Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	104,0
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	103,5
Proizvodnja mašina i uređaja, d.n.	102,6
Proizvodnja pića	100,0

Na drugoj strani, pad proizvodnje zabilježen je kod slijedećih grana prerađivačke industrije:

⁴https://pksa.ba/wp-content/uploads/2020/04/XII_2019.pdf (Pristupljeno 26.05.2020.). U trenutku izrade dokumenta Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2021.-2023. nisu bili dostupni noviji podaci i informacije.

⁵Zavoda za informatiku i statistiku KS, Federalnog zavoda za statistiku, Agencije za statistiku BiH, Vanjskotrgovinske Komore BiH, Federalnog Zavoda za zapošljavanje, Službe za zapošljavanje KS, Centralne Banke BiH, FIPA-e.

⁶Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

Tabela 3: Pad industrijske proizvodnje⁷

Pad industrijske proizvodnje	Index I-XII 2019/I-XII 2018
Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	69,6
Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	74,3
Proizvodnja električne opreme	78,1
Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	81,1
Proizvodnja papira i proizvoda od papira	81,8
Ostala prerađivačka industrija	84,4
Popravak i instaliranje mašina i opreme	85,0
Proizvodnja duhanskih proizvoda	85,2
Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta osim namještaja; proizvodnja predmeta od slame i pletarskih proizvoda	86,5
Proizvodnja odjeće	86,7
Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	96,3
Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	98,1

Od pet glavnih industrijskih grupacija u KS, njih četiri su zabilježile rast proizvodnje u periodu I-XII 2019. godine u odnosu na isti period 2018. godine, dok je jedna industrijska grupacija zabilježila pad proizvodnje. Rast je evidentiran kod intermedijarnih proizvoda⁸ (8,9%), energije (1,5%), kapitalnih proizvoda (7,1%) i trajnih proizvoda za široku potrošnju (29,8%). Netrajni proizvodi za široku potrošnju⁹ zabilježili su pad proizvodnje od 1,9%.

2.1.2. Šumarstvo

U periodu januar–decembar 2019. godine u KS proizvedeno je 127 hiljada m³ šumskih sortimenata, što je manje za 10,6% u poređenju sa istim periodom 2018. godine. Istovremeno je prodato 127 hiljada m³ šumskih sortimenata, što je manje za 9,3% u odnosu na isti period 2018. g. Na nivou FBiH proizvedeno je 2.000 hiljada m³ šumskih sortimenata, što je za 3,2% manje u odnosu na period I-XII 2018. godine, dok je prodaja iznosila 1.981 hiljada m³, što predstavlja smanjenje od 3,1% u odnosu na uporedni period 2018. godine.

2.1.3. Građevinarstvo

Vrijednost izvršenih građevinskih radova (period I-XII 2019. godine) u FBiH iznosi 880.482.000 KM i u odnosu na uporedni period 2018. godine veći je za 1%.

⁷Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

⁸Proizvodi koji se koriste kao input u proizvodnji drugih dobara/poluproizvodi (šećer, čelik, automobilski motori isl.)

⁹Proizvodi koji se odmah konzumiraju i čiji vijek trajanja ne prelazi 3 godine (kozmetika, proizvodi za čišćenje, hrana, odjeća, obuća i sl.)

2.1.4. Trgovina

Ukupan promet trgovine na malo (bez PDV-a) u KS za period januar – decembar 2019. godine iznosio je 3,46 milijardi KM, što je za 2,5% više u odnosu na isti period 2018. godine. Na nivou FBiH promet u trgovini na malo (bez PDV-a) u periodu I-XII 2019. godine veći je za 4,5% u odnosu na uporedni period 2018. godine.

2.1.5. Turizam i ugostiteljstvo

U periodu I-XII 2019. godine, KS je posjetilo ukupno 667.763 turista, što je za 17,1% više u odnosu na uporedni period 2018. godine. Odnos domaćih/stranih turista je 13%/87%. Broj ostvarenih noćenja u KS u periodu I-XII 2019. godine iznosio je 1.308.076, što je za 17,6% više u odnosu na isti period 2018. godine. Strani turisti su ostvarili 87% noćenja, a domaći 13%. Na osnovu navedenih podataka vidljivo je da je u protekloj godini ostvaren pozitivan trend dolaska turista i ostvarenih noćenja.

Federaciju BiH, u periodu I-XII 2019. godine, posjetilo je ukupno 1.226.975 turista i ostvareno je 2.379.701 noćenja. Broj dolazaka u odnosu na uporedni period 2018. godine veći je za 14,6% a broj noćenja veći je za 13,6% u odnosu na isti period. Strani turisti činili su 79% ukupnog broja posjeta i 80% ukupnog broja ostvarenih noćenja. Ako bismo posmatrali učešće KS u ukupnim posjetama u Federaciji BiH mogli bismo reći da se od 1.226.975 dolazaka 54,4% odnosi na Kanton Sarajevo.

2.1.6. Saobraćaj

U periodu januar-decembar 2019. godine cestovni prevoz roba je izvršen u iznosu od 97 hiljada tona što je u odnosu na isti period 2018. godine smanjenje za 23,6%. Učešće KS iznosi 1,5% ukupnog cestovnog prometa FBiH. Situacija na nivou Federacije BiH za period I-XII 2019. godine iznosi 6.306 hiljada tona i predstavlja rast za 0,8% u odnosu na isti period 2018. godine.

Gradski-prigradski prevoz putnika u KS u periodu I-XII 2019. godine ostvaren je u iznosu 90.356 hiljada što je smanjenje za 3,3% u odnosu na isti period 2018. godine. Što se tiče Federacije u toku prošle godine ukupno je ostvareno 102.342 hiljada prevoženja putnika što je u odnosu na isti period 2018. godine smanjenje za 3,4%. Učešće KS u ukupnom gradskom-prigradskom prevozu putnika iznosi čak 88,3%.

2.1.7. Zaposlenost

Ukupan broj zaposlenih lica u KS na kraju 2019. godine, prema podacima Službe za zapošljavanje KS, iznosio je 143.453. U poređenju sa brojem zaposlenih iz decembra 2018. godine, ukupan broj zaposlenih se povećao za 2,6%. Na nivou FBiH, prema podacima Službe za zapošljavanje FBiH, u decembru 2019. godine, registrovano je ukupno 535.206 zaposlenih ili

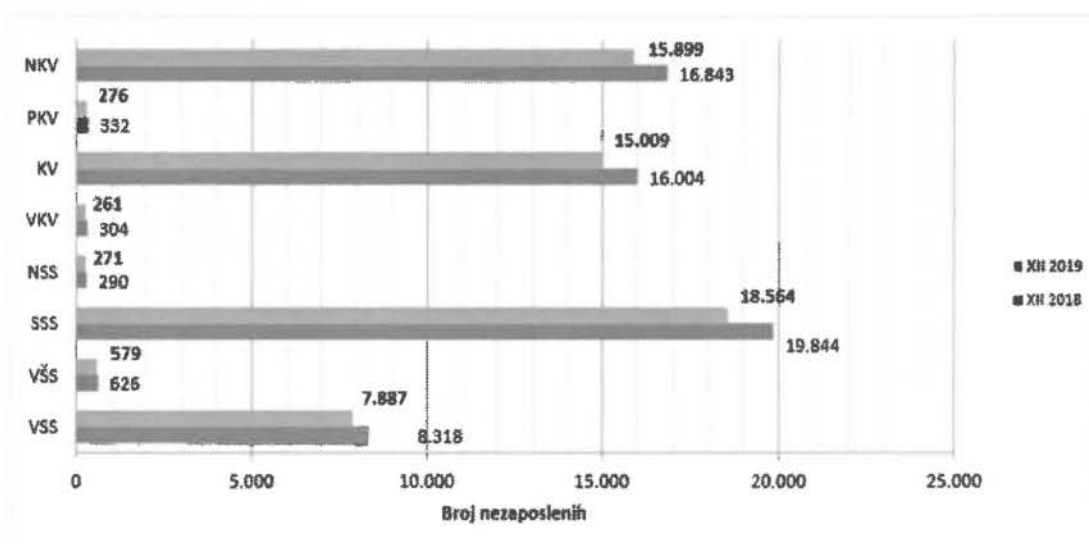
1,1% više u odnosu na decembar 2018. godine. Učešće KS u ukupnom broju zaposlenih u Federaciji BiH iznosi 26,8%.

2.1.8. Nezaposlenost

Ukupan broj nezaposlenih lica u decembru 2019. godine na području KS iznosio je 58.746, što je procetualno za 6,1% manje nezaposlenih u odnosu na decembar 2018. godine i predstavlja stopu nezaposlenosti od 29,1%. U FBiH na kraju decembra 2019. godine registrovano je 307.864 nezaposlenih lica ili 6,7% manje u odnosu na godinu ranije, te predstavlja stopu nezaposlenosti od 36,5%. Učešće KS u ukupnom broju nezaposlenih u Federaciji BiH iznosi 19,1%.

Najveći broj nezaposlenih lica prema kadrovskoj strukturi zabilježen je kod radnika sa srednjom stručnom spremom (18.564), zatim kod nekvalifikovanih radnika (15.899), te kod kvalifikovanih radnika (15.009). Pad nezaposlenosti u odnosu na decembar 2018. godine zabilježen je kod svih kategorija.

Grafikon 1: Kadrovska struktura nezaposlenih osoba u KS¹⁰ (Decembar 2019. godine)

U nastavku slijedi tabela u kojoj je prikazan ukupan broj nezaposlenih po stručnoj spremi u Kantonu Sarajevo.

Tabela 4: Ukupan broj nezaposlenih po stručnoj spremi (Decembar 2019. godine)¹¹

	Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
	58.746	7.887	579	18.564	271	261	15.009	276	15.899
Učešće %	100	13,4	1,00	31,6	0,5	0,4	25,5	0,5	27,1

¹⁰Podaci JU Služba za zapošljavanje KS

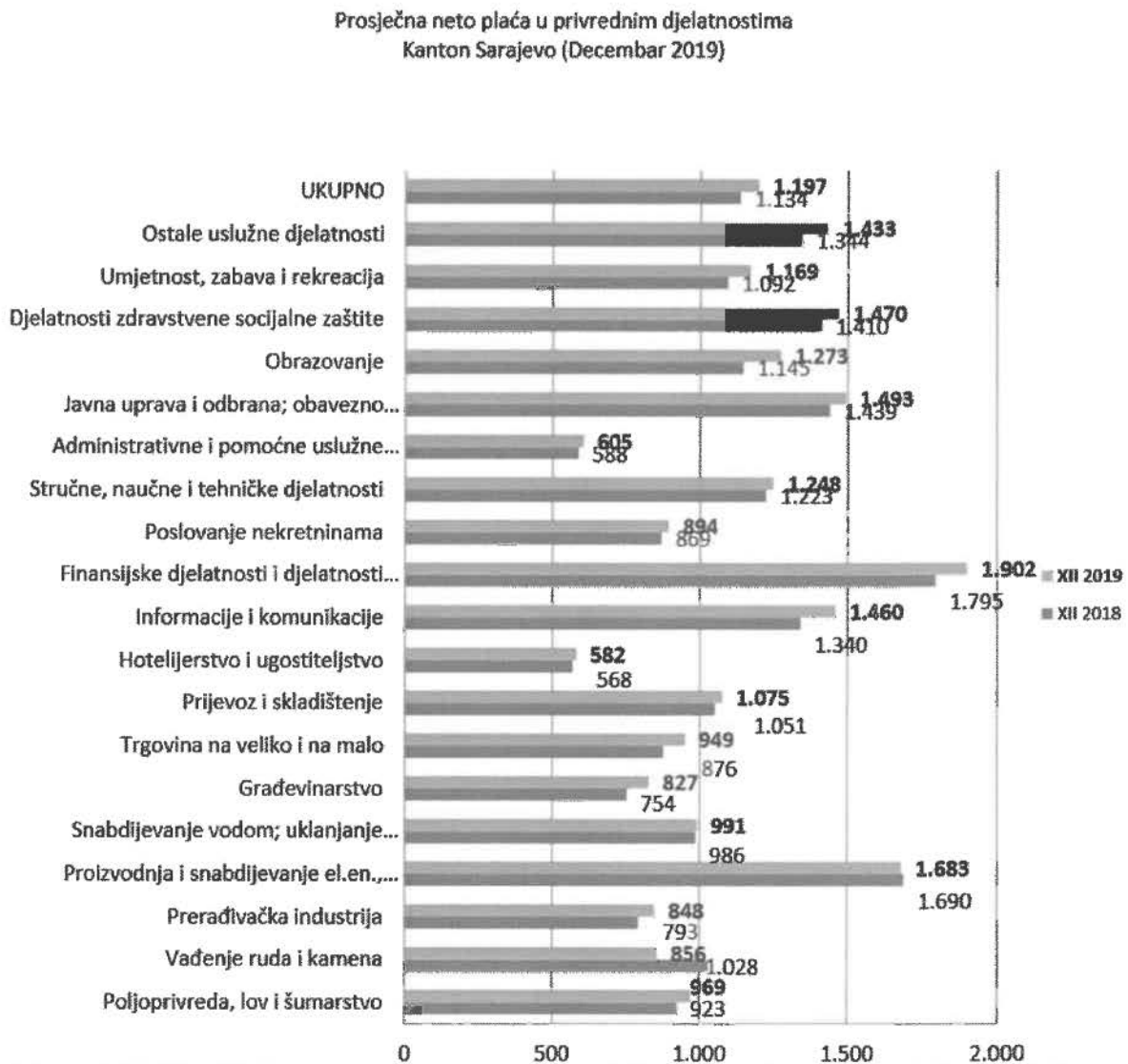
¹¹Podaci JU Služba za zapošljavanje KS

2.1.9. Plaće

Prosječna neto plaća u KS u decembru 2019. godine iznosila je 1.197 KM, što je za 5,6% više u odnosu na decembar 2018. godine. Istovremeno, na nivou FBiH, prosječna neto plaća iznosila je 958 KM, što je više u odnosu na decembar 2018. godine za 4,8%. Najveće neto plaće isplaćene su u finansijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja (1.902 KM), proizvodnji i snabdijevanju električnom energijom, plinom, parom i klimatizaciji (1.683 KM) te kod javne uprave i odbrane, obaveznog socijalnog osiguranja (1.493 KM), a što je predstavljeno u grafičkom prikazu koji slijedi.

Grafikon 2: Prosječna neto plaća u privrednim djelatnostima KS (Decembar 2019. godine)¹²

¹² Podaci Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo i JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo;

2.1.10. Cijene

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku potrošačke cijene u decembru 2019. godine niže su za 0,4% u odnosu na prethodni mjesec. U decembru 2019. godine u odnosu na decembar 2018. godine cijene su više za 0,2% (godišnja inflacija).

Prema podacima Centralne banke BiH i Agencije za statistiku BiH godišnja stopa inflacije za 2019. godinu iznosila je 0,6%.¹³

U tabeli koja slijedi prikazani su indeksi potrošačkih cijena za prethodne četiri godine, gdje je za svaki pojedinačni indeks baza decembar prethodne godine.¹⁴

Tabela 5: Indeksi potrošačkih cijena za period 2016 – 2019. godine

INDEKSI POTROŠAČKIH CIJENA

(Decembar prethodne godine=100)

Godina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2016	99,7	99,2	99,3	99,7	99,8	99,5	99,1	99,0	99,1	99,7	99,9	99,7
2017	100,6	101,1	101,4	101,6	101,4	100,9	100,2	100,0	100,9	101,1	101,3	101,2
2018	100,1	101,0	101,3	101,5	101,6	101,8	101,0	100,8	101,4	102,0	102,1	101,8
2019	100,0	100,2	100,2	100,5	100,8	100,4	99,9	99,6	99,9	100,3	100,6	100,2

2.1.11. Vanjska trgovina

Prema podacima dobijenim od Vanjskotrgovinske komore BiH, vanjskotrgovinska razmjena privrede KS sa svijetom za period januar – decembar 2019. godine ostvarena je u iznosu od 6.300 miliona KM što je za 1,3% više nego u istom periodu 2018. godine i što predstavlja 29,3% vanjskotrgovinske razmjene FBiH.

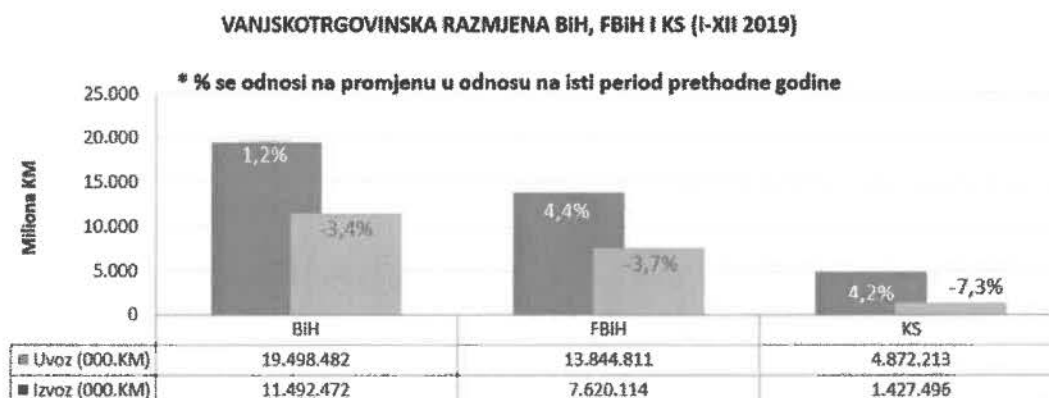
Ukupan izvoz KS u novembru 2018. godine je dostigao vrijednost od 1.427 miliona KM što je za 7,3% manje u odnosu na decembar 2018. godine, i predstavlja 18,7% izvoza FBiH.

Ukupan uvoz KS u periodu januar-decembar 2019. godine povećan je za 4,2% u odnosu na isti period 2018. godine i iznosio je 4.872 miliona KM. U ukupnom uvozu FBiH, KS učestvuje sa više od jednom trećinom (35,2%).

¹³ Preuzeto sa: http://www.fipa.gov.ba/informacije/statistike/pokazatelj/Ekonomski%20pokazatelj_april%202020_B.pdf (Pristupljeno: 28.05.2020.)

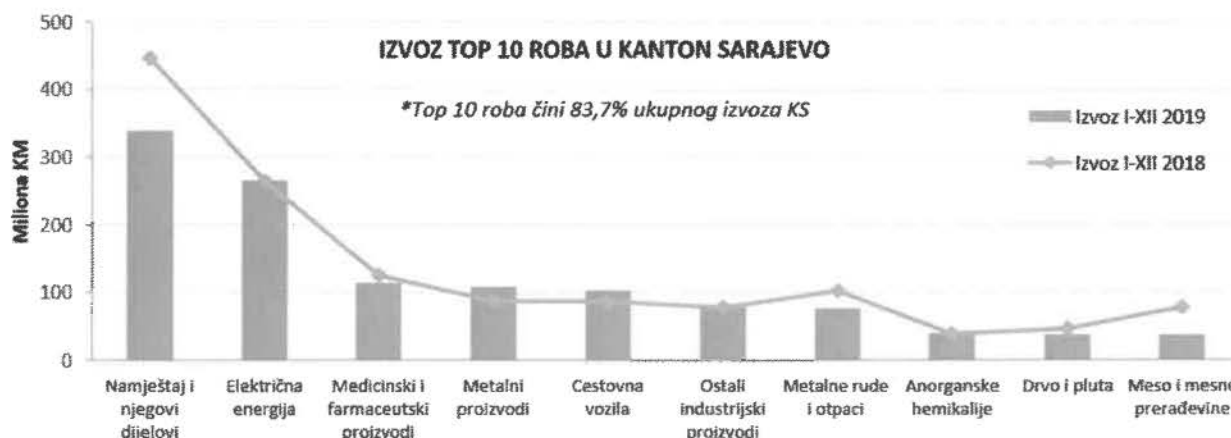
¹⁴ Preuzeto sa: <http://fzs.ba/index.php/publikacije/mjesečni-bilteni/> (Pristupljeno: 27.05.2020.)

Grafikon 3: Vanjskotrgovinska razmjena BiH, FBiH i KS¹⁵ (Decembar 2019. godine)

Povećanje uvoza i smanjenje izvoza rezultirali su rastom deficita u KS za 9,8% u odnosu na posmatrani period 2018. godine. Deficit u iznosu od 3.445 miliona KM čini 55,3% ukupnog deficita FBiH. Stopa pokrivenosti uvoza izvozom u KS u decembru 2019. godine iznosi 29,3%, te je i dalje niska u odnosu na stopu u FBiH u iznosu od 55,0%.

Grafikon 4: Izvoz top 10 roba za KS¹⁶ (Decembar 2019. godine)

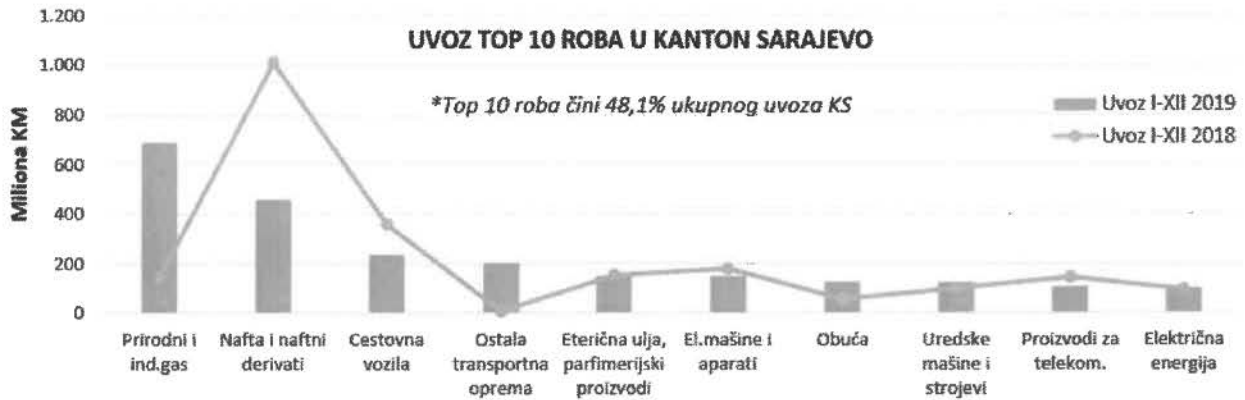

Izvoz top 10 roba za KS čini 83,7% od ukupnog izvoza KS. Najviše se izvoze sljedeće: namještaj i njegovi dijelovi (nešto preko 300 miliona KM u posmatranom periodu 2019. godine dok je u istom periodu 2018. godini iznosio preko 400 miliona KM), električna energija (preko 200 miliona KM u decembru 2019. godine, tj. u istom iznosu kao i prethodne godine) i medicinski i farmaceutski proizvodi (u iznosu od oko 100 miliona KM u periodu januar – decembar 2019. godine, dok je u istom periodu 2018. godine izvoz bio neznatno viši).

¹⁵Izvor: Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, Federalni zavod za statistiku, Agencija za statistiku BiH

¹⁶ Izvor: Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, Federalni zavod za statistiku, Agencija za statistiku BiH

Grafikon 5: Uvoz top 10 roba za KS¹⁷ (Decembar 2019. godine)

Kao što se vidi na grafičkom prikazu iznad uvoz top 10 roba za KS čini 48,1% od ukupnog uvoza KS. Najviše se uvoze: prirodni i industrijski gas (preko 600 miliona KM u decembru 2019. godine što je značajno više u odnosu na uvoz prethodne godine koji je iznosio manje od 200 miliona), nafta i naftni derivati (preko 400 miliona KM u decembru 2019. godine, dok je godinu dana ranije dostigao iznos veći od 900 miliona KM) i cestovna vozila (više od 200 miliona KM u 2019. u odnosu na preko 300 miliona KM u 2018. godini).

Na sljedećem grafikonu je prikazana vanjskotrgovinska razmjena po općinama u Kantonu Sarajevo za period januar – decembar 2019. godine.

Grafikon 6: Vanjskotrgovinska razmjena KS po općinama¹⁸ (Decembar 2019. godine)

Analizirajući vanjskotrgovinsku razmjenu po općinama u 2019. godini, iz grafikona iznad je vidljivo da najviše izvoze općine Centar i Novi Grad. U periodu januar – decembar 2019. godine po uvozu prednjače općine Novo Sarajevo, Novi Grad, Centar i Ilidža.

¹⁷ Izvor: Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, Federalni zavod za statistiku, Agencija za statistiku BiH

¹⁸ Izvor: Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, Federalni zavod za statistiku, Agencija za statistiku BiH

Iz prezentiranih podataka o privrednim kretanjima u KS za period januar – decembar 2019. godine vidimo da je u industrijskoj proizvodnji još uvijek prisutan pad proizvodnje, koji je najvećim dijelom uvjetovan trendovima u prerađivačkoj industriji koja je najveća sastavnica ukupne industrijske proizvodnje.

Podaci na nivou KS pokazuju prisutnost tendencije smanjenja nezaposlenosti, što ukazuje na prepoznavanje fokusiranja vlasti na značajnije stimulisanje razvoja realnog sektora sa akcentom na razvoj industrijske proizvodnje, koja ima potencijal zapošljavanja najvećeg broja radnika. Evidentno je da je u Kantonu Sarajevo u 2019. godini došlo do određenog napretka, kao i poboljšanja poslovnog ambijenta čemu svjedoče rast zaposlenosti, prometa u trgovini, povećanje obima usluga ali i posebno pozitivni trendovi u turizmu, kao i građevinarstvu i finansijskom sektoru u FBiH. Značajno pozitivna kretanja zabilježena su u turizmu gdje broj posjeta stranih i domaćih turista konstantno raste, što direktno vodi ka rastu prometa u trgovini i ugostiteljstvu, ali i u saobraćaju. Također, ohrabruju saznanja da je, došlo do pozitivnih pomaka u vanjskotrgovinskoj razmjeni KS sa svijetom.

Iako se zaposlenost u prošloj godini povećala, potrošnja je vrlo snažna, proizvodnja je još uvijek nedovoljna, javni sektor naglašen, a privatni sektor nedovoljno razvijen što rezultira izraženom vanjskom neravnotežom ekonomije KS i još uvijek visokom nezaposlenošću. Potencijal za ekonomski rast postoji u jačanju proizvodnje, naročito u privatnom sektoru, te daljoj integraciji u domaća, regionalna i svjetska tržišta, poboljšanju poslovnog okruženja i poticanju investicija u sektorima.

Na osnovu ukupnog društveno-ekonomskog stanja države, te potrebe za pružanjem podrške kompanijama u procesu stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji, prijedlozi Privredne Komore KS¹⁹ za **poboljšanje i povećanje poslovnih aktivnosti** a time i poslovnog ambijenta u Kantonu Sarajevo, između ostalog su:

- potrebno je ubrzati proces donošenja sektorskih strategija,
- izvršiti izmjene i dopune zakona iz nadležnosti svih nivoa vlasti u smislu njihovog prilagođavanja potrebama i interesima domaće privrede,
- nastaviti proces pojednostavljenja procedure registracije privrednih društava i dobijanja raznih dozvola,
- poduzimati mjere u borbi protiv rasta nelikvidnosti privrednih subjekata i konkretnim podsticajnim mjerama osigurati realizaciju investicionog ciklusa.

Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo konstantno provodi aktivnosti zajedno sa Vladom Kantona Sarajevo, kako bi se stvorio što povoljniji ambijent za poslovanje. To se prvenstveno odnosi na finansijsku podršku malim i srednjim preduzećima putem povoljnijih kreditnih linija, pojednostavljenje i pojeftinjenje administrativnih procedura, i drugom.

---

¹⁹Privredna komora KS: <http://pksa.ba/privreda-kantona-sarajevo-biljezi-odredeni-napredak/pristupljeno>: 10.05.2019. godine

3. Osnovni pokazatelji ekonomske i fiskalne politike

Federalno ministarstvo finansija je dostavilo revidirane projekcije javnih prihoda za 2020. godinu i period 2021-2023. godina (broj: 05-12-5-3361-1/20 od 06.05.2020. godine).

U projekcijama se navodi da je revidiranje za 2020. godinu izvršeno u skladu sa novonastalom situacijom uzrokovanom pandemijom COVID-19 u Bosni Hercegovini, koja je dovela do značajnog slabljenja ekonomskog rasta u Bosni Hercegovini. Vodeći se makroekonomskim pretpostavkama, značajnijim usporavanjem naplate prihoda zabilježenim već u drugoj polovini marta i aprilu tekuće godine, a uzimajući u obzir stabilizacijske mjere preduzete na teritoriji Federacije BiH, zbog krajnje nepredvidivosti toka i dužine trajanja same pandemije, te njenih krajnjih reperkusija na globalnu i domaću ekonomiju, projekcije prihoda su rađene sa krajnjom oprežnošću i bazirane na konzervativnom pristupu. Projekcije za srednjoročni period 2021-2023. godina prate pretpostavku o postepenom oporavku ekonomije i pozitivnim kretanjima ključnih makroekonomskih parametara, ali je njihov nivo, zbog oslabljene baze u 2020. godini, znatno skromniji u odnosu na visok historijski trend bilježen kontinuirano u zadnjih nekoliko godina. Pojedinačne projekcije prihoda po osnovu indirektnih poreza za korisnike u Federaciji BiH za 2020. godinu i period 2021-2023. godina iskazane su prema koeficijentima utvrđenim Uputstvom o određivanju učešća kantona, jedinica lokalne samouprave i nadležnih kantonalnih ustanova za ceste u prihodima od indirektnih poreza i načinu raspoređivanja tih prihoda za 2020. godinu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 84/19).

Indirektni porezi koji pripadaju Kantonu Sarajevo za 2021. godinu su za 67 mil KM manji u odnosu na zadnje dostavljenu projekciju iz oktobra 2019. godine.

Porez na dohodak za 2021. godinu je za 52,8 mil KM manji u odnosu na zadnje dostavljenu projekciju iz oktobra 2019. godine.

Porez na dobit kao treći najvažniji prihod Kantona Sarajevo za 2021. godinu u projekcijama Federalnog ministarstva finansija planiran je za 61 mil KM manje u odnosu na zadnje dostavljenu projekciju iz oktobra 2019. godine.

4. Pretpostavke društvenog i privrednog razvoja za budžetsku i sljedeće dvije godine

Početkom marta 2020. godine imenovana je nova Vlada Kantona Sarajevo na čelu sa premijerom koji je predstavio Ekspoze i načela djelovanja Vlade Kantona Sarajevo za period 2020. – 2022. godina²⁰. U Ekspozeu je istaknuto da nova Vlada vrijeme u mandatnom periodu želi iskoristiti da omogući svoj doprinos ubrzanju europskog puta Bosne i Hercegovine, pa time i Kantona Sarajevo, kroz stvaranje uvjeta za ostvarivanje širokog spektra konkretnih mjera i aktivnosti na zaštiti i ostvarivanju ljudskih prava i sloboda; unapređenju života i standarda svih građana Kantona Sarajevo, a posebno mladih; europskim integracijama i razvoju Grada, Kantona i

---

²⁰ Ekspoze i načela djelovanja Vlade Kantona Sarajevo 2020. – 2022. godina, Sarajevo, 03.03.2020. godine, dostupno na:
https://skupstina.ks.gov.ba/sites/skupstina.ks.gov.ba/files/expoze_mandatar_marionenadic28.2.2020.pdf?utm_source=Klix.ba&utm_medium=Clanak (pristupljeno 19.03.2020.)

domovine Bosne i Hercegovine, kao prostora tolerancije, suživota i nade. S tim u vezi, kao prilog Ekspozeu dat je detaljan pregled ciljeva i planiranih aktivnosti, kao i pregled iskazanih prioriteta i konkretnih projekata po općinama i resorima, a neke od osnovnih ciljanih aktivnosti su sljedeće:

- Promocija zdravlja i prevencije bolesti; jačanje i unapređenje zdravstveno-informacionog sistema; podsticanje javno-privatnog partnerstva u pružanju zdravstvenih usluga; jačanje spremnosti za javnozdravstvene prijetnje; rješavanje statusnih pitanja zdravstvenih radnika i dr.
- Podići nivo opće sigurnosti, sigurnosti građana i njihove imovine te sigurnosti u saobraćaju kroz odlučnu i transparentnu borbu protiv svih vidova kriminala; pružiti adekvatne odgovore na sigurnosne izazove kroz migrantsku krizu; unaprijediti rad policije i približiti policiju građanima.
- Unaprijediti efikasnost, nezavisnost, ojačati kapacitete i povratiti povjerenje građana u oblasti pravosuđa; intenzivirati aktivnosti na reformi javne uprave i borbi protiv korupcije; urediti lokalnu samoupravu; unaprijediti mjere za zaštitu imovine kantona, zaštitu ljudskih prava i položaja manjina.
- Unaprijediti rad komunalnih preduzeća i kvaliteta pružanja komunalnih usluga; nastaviti sa rekonstrukcijom i izgradnjom vodovodnog i kanalizacionog sistema.
- Donijeti nove i unaprijediti postojeće propise o prostornom uređenju i građenju, zaštiti od zagađenja, zaštiti od svjetlosnog onečišćenja, zelenim površinama, i dr.; unaprijediti pitanja energetske efikasnosti i utopljanja; utvrditi područja od općeg i posebnog interesa za Kanton, unaprijediti urbano planiranje.
- Unaprijediti sve segmente saobraćaja uključujući saobraćajnu infrastrukturu (kroz izgradnju novih i nastavak započetih značajnih projekata), javni gradski prevoz, sigurnost saobraćaja, mirujući saobraćaj, adaptivno upravljanje saobraćajem, taksi prevoz.
- Stvarati poslovni ambijent koji će dati šanse privrednim subjektima za ubrzani ekonomski rast i razvoj, zapošljavanje, povećanje konkurentnosti i privlačenje stranih investicija, a posebnu pažnju posvetiti IT poduzetništvu, poljoprivredi, prehrambenoj proizvodnji, drvnjoj i drvnoprerađivačkoj industriji i turizmu; raditi na obnovi šumskog fonda i unapređenju kvaliteta zraka te poboljšavanju uvjeta za ekološko zbrinjavanje otpada.
- Izraditi i donijeti budžet za građane; nastaviti sa mjerama racionalizacije javne potrošnje; raditi na smanjenju fiskalnog opterećenja privrede.
- Usvojiti neophodne strategije iz oblasti obrazovanja i nauke; obezbijediti stabilan pravni okvir i druge uslove za proces reforme obrazovnog sistema.
- Medijska prezentacija svih segmenata kulture, decentralizacija kulture na područje cijelog Kantona, revizija i revitalizacija domova kulture, doprinos rješavanju statusa institucija; pokretanje aktivnosti na vraćanju bh. sporta na elitnu sportsku scenu, razvoj i promocija Kantona kao zimskog olimpijskog centra i dr.
- Socijalne reforme uz proaktivan pristup građanima koji su u stanju socijalne potrebe; nastavak realizacije projekata izrade socijalne karte; rad na procesima

deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne zaštite; podrška razvoju socijalnog poduzetništva; posebni programi za pripravnike i nezaposlene i dr.

- Kreirati i doraditi pravni okvir te ostale mjere i aktivnosti sa ciljem vraćanja dostojanstva svih kategorija boračke populacije.

S obzirom na novonastalu situaciju prouzrokovanu pandemijom COVID-19 prioritet Vlade KS su uštede, racionalno trošenje sredstava i pomoć privredi. Kako bi se rasteretila privreda i ublažile negativne posljedice u privredi izazvane pandemijom COVID 19 donesen je Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica i uštedama u Kantonu Sarajevo, te je po hitnom postupku provedena procedura izrade Izmjena i dopuna budžeta Kantona Sarajevo za 2020. godinu. Zakon o ublažavanju negativnih ekonomskih posljedica i uštedama u Kantonu Sarajevo predviđa smanjenje parafiskalnih nameta čiji je zakonodavac Kanton Sarajevo, tačnije oslobađanje od plaćanja administrativnih taksi, sudskih taksi, naknade za općekorisnu funkciju šuma, članarine Turističkoj zajednici, komunalne takse na istaknutu firmu, kao i mogućnost korištenja namjenskih sredstava za ublažavanje negativnih posljedica pandemije. S obzirom na navedeno, u 2021. godini se očekuje smanjenje prihoda u Kantonu Sarajevo za 180,8 miliona KM.

Obzirom da su se, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH poduzele pravovremene aktivnosti na donošenju Izmjena i dopuna budžeta Kantona Sarajevo za 2020. godinu, pad prihoda se na vrijeme uravnotežio kroz smanjenje rashoda. Na taj način su se stvorili uslovi da se spriječi negativan odraz trošenja rashoda iznad realnih mogućnosti što bi dugoročno imalo negativan odraz na fiskalnu politiku Kantona Sarajevo počevši od trogodišnjeg perioda 2021. – 2023. g. Onemogućavanje stvaranja obaveza iznad realnog fiskalnog kapaciteta dugoročno bi se negativno odrazilo i na investicije u korisne projekte te veće javno zaduživanje budućih generacija, što je uravnoteženjem budžeta kroz donošenje Izmjena i dopuna budžeta za 2020.g. izbjegnuto.

5. Procjena prihoda budžeta KS

Budžet KS je u svom rashodovnom dijelu opterećen cjelokupnim sistemom obrazovanja (od predškolskog do visokog obrazovanja), kao i sistemom unutrašnjih poslova i dobrim dijelom sistemom pravosuđa (Kantonalni sud, Općinski sud, Kantonarno tužilaštvo, Pravobranilaštvo), stoga, kada se govori o fiskalnoj politici KS, potrebno je da viši nivoi vlasti imaju u vidu cjelokupno stanje kako bi mogli poduzeti adekvatne mjere fiskalne politike koje ne bi ugrozile funkcionisanje uspostavljenog sistema. Odluke viših nivoa vlasti direktno i indirektno utiču na rad i funkcionisanje nižih nivoa vlasti, a oni u okviru svojih nadležnosti pokušavaju pronaći ravnotežu između projiciranih (odobrenih) sredstava i svih potreba društva i privrede.

Ministarstvo finansija KS je prilikom procjene prihoda od indirektnih i direktnih poreza za sljedeću budžetsku godinu i naredne dvije godine u izradi ovog dokumenta koristilo dostavljene projekcije od strane Federalnog ministarstva finansija (broj: 05-12-5-3361-1/20 od 06.05.2020.g.), prema osnovnom scenariju preuzetom od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Uprave za indirektno oporezivanje. Kada su u pitanju projekcije ostalih poreznih i

neporeznih prihoda, Ministarstvo je koristilo ostvarenje prihoda u 2019. godini, kao i ostvarenje prihoda u proteklom periodu 2020. godine.

Strukturu javnih prihoda Budžeta KS čine: prihodi po osnovu indirektnih poreza, porez na dobit, porez na dohodak, porez na imovinu, zaostali prihodi od poreza, neporezni prihodi u vidu prihoda od poduzetničkih aktivnosti i imovine, naknada, taksi, novčanih kazni i drugih prihoda koji se ostvaruju, prikupljaju i raspoređuju prema važećim propisima na teritoriji FBiH, te tekućih transfera i donacija. U tabeli 6 predstavljeni su projicirani prihodi za trogodišnji period 2021. - 2023. godine:

Ukupno planirani prihodi KS za 2021. godinu iznose 795.420.595 KM ili 20,10% manje u odnosu na Budžet KS za 2020. godinu. Naime, u Budžetu KS za 2021. godinu usljed pandemije COVID-19 došlo je do značajnog smanjenja najznačajnijih javnih prihoda u Budžetu Kantona Sarajevo, i to: prihodi od poreza na dobit su za 2021. godinu smanjeni za 57.412.009 KM u odnosu na 2020. godinu, prihodi od poreza na dohodak su smanjeni za 45.763.952 KM u odnosu na prošlu godinu dok su prihodi indirektnih poreza koji pripadaju Kantonu Sarajevu umanjeni za 4.003.005 KM u odnosu na budžetsku 2020. godinu.

Račun prihoda od poreza za 2021. godinu planiran je u iznosu od 791.444.950 KM unutar kojeg najznačajnije pozicije predstavljaju prihodi od indirektnih poreza, porez na dohodak, porez na dobit koji su planirani u skladu sa projekcijama Federalnog ministarstva finansija, zatim grupa neporeznih prihoda i tekućih transfera i donacija koji su planirani u skladu sa ostvarenim prihodima ove vrste u proteklom periodu. Račun kapitalnih primitaka planiran je u iznosu 600.000 KM koji se odnosi na procjenu primitaka od prodaje robnih rezervi, te Račun finansiranja koji je planiran u iznosu od 3.375.645 KM i koji se odnosi na procjenu primitaka od primljenih otplata.

Tabela 6: Projicirani prihodi za trogodišnji period 2021. - 2023. godine²¹

---

²¹ Budžet Kantona Sarajevo za 2020.g. u prikazanoj tabeli sadrži razgraničene prihode i primitke iz 2019.g.

odnosu na 2020. godinu, prihodi od poreza na dohodak su smanjeni za 45.763.952 KM u odnosu na prošlu godinu dok su prihodi indirektnih poreza koji pripadaju Kantonu Sarajevu umanjeni za 4.003.005 KM u odnosu na budžetsku 2020. godinu.

Račun prihoda od poreza za 2021. godinu planiran je u iznosu od 791.444.950 KM unutar kojeg najznačajnije pozicije predstavljaju prihodi od indirektnih poreza, porez na dohodak, porez na dobit koji su planirani u skladu sa projekcijama Federalnog ministarstva finansija, zatim grupa neporeznih prihoda i tekućih transfera i donacija koji su planirani u skladu sa ostvarenim prihodima ove vrste u proteklom periodu. Račun kapitalnih primitaka planiran je u iznosu 600.000 KM koji se odnosi na procjenu primitaka od prodaje robnih rezervi, te Račun finansiranja koji je planiran u iznosu od 3.375.645 KM i koji se odnosi na procjenu primitaka od primljenih otplata.

Tabela 6: Projicirani prihodi za trogodišnji period 2021. - 2023. godine²¹

Prihodi i primitci	Ostvareno 01.01.-	Ostvareno 01.01.-	Budžet Kantona	Procjena Budžeta	Procjena Budžeta	Procjena Budžeta
	31.12.2019. g.	30.04.2020. g.	Sarajevo za 2020. g.	Kantona Sarajevo za 2021. g.	Kantona Sarajevo za 2022. g.	Kantona Sarajevo za 2023. g.
I RAČUN PRIHODA	887.141.698	277.231.024	969.135.088	791.444.950	823.860.746	835.606.533
A PRIHODI OD POREZA	745.079.221	231.400.768	684.425.386	652.541.545	684.957.341	696.702.928
711000 Porez na dobit pojedinaca i preduzeća	112.338.126	31.160.682	61.100.994	56.183.263	57.912.465	59.753.424
711100 Porez na dobit pojedinaca	96.467	13.035	46.900	80.000	70.000	60.000
711200 Porez na dobit preduzeća	112.241.659	31.147.647	61.054.094	56.103.263	57.842.465	59.693.424
713000 Porez na plaću i radnu snagu	735.025	49.180	229.600	410.000	410.000	410.000
714000 Porez na imovinu	11.684.799	6.271.003	12.500.000	12.200.000	12.100.000	12.000.000
715000 Domaći porez na dobra i usluge (zastali porezi)	81.136	81.632	213.483	139.200	139.200	139.200
716000 Prihodi od poreza na dohodak	159.902.391	50.763.512	141.676.199	114.280.159	117.822.844	121.593.175
717000 Prihodi od indirektnih poreza, od toga:	460.162.272	143.041.266	468.567.010	469.103.323	496.347.232	502.581.529
717114 Prihodi od indirektnih poreza na ime finansiranja auto cesta i drugih cesta u FBiH	2.932.515	1.191.567	5.167.200	3.497.177	3.598.595	3.706.553
717121 Prihodi od indirektnih poreza koji pripadaju kantonima	457.229.757	138.720.352	437.344.715	456.359.852	482.963.331	488.968.009
717131 Prihodi od indirektnih poreza koji pripadaju Direkcijama cesta	0	3.129.347	26.055.095	9.246.294	9.785.306	9.906.967
719000 Ostali porezi (zastali)	156.349	32.478	90.000	71.100	71.100	71.100
777000 Prihodi po osnovu zastalih obaveza	19.122	1.015	48.100	154.500	154.500	154.500
B NEPOREZNI PRIHODI	115.621.560	28.426.714	166.243.755	109.934.380	109.934.380	109.934.380
721000 Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine	1.650.139	658.203	1.744.775	1.970.200	1.970.200	1.970.200
722000 Naknade i takse, prihodi od pružanja javnih usluga	104.704.260	24.869.981	156.788.995	99.438.980	99.438.980	99.438.980
722100 Administrativne takse	4.682.032	1.304.177	1.700.000	4.750.000	4.750.000	4.750.000
722200 Sudske takse	8.236.550	2.151.470	3.500.000	7.970.000	7.970.000	7.970.000
722300 Kantonalne komunalne takse	5.710	9.230	0	0	0	0
722400 Ostale budžetske naknade	39.535.755	10.064.549	62.512.624	41.260.443	41.260.443	41.260.443
722500 Posebne naknade i takse	23.964.709	3.389.878	28.510.551	12.126.471	12.126.471	12.126.471
722600 Prihodi od pružanja javnih usluga	27.917.221	5.886.616	59.965.820	31.791.266	31.791.266	31.791.266
722700 Neplanirane uplate - prihodi	362.283	64.061	600.000	1.540.800	1.540.800	1.540.800
723000 Novčane kazne	9.267.162	2.898.530	7.709.985	8.525.200	8.525.200	8.525.200
C TEKUĆI TRANSFERI I DONACIJE	23.258.545	9.933.464	99.585.545	21.990.773	21.990.773	21.990.773
731000 Primljeni tekući transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija	3.526.275	1.676.738	8.116.187	3.846.844	3.846.844	3.846.844
732000 Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	19.126.068	7.364.038	89.560.474	17.339.512	17.339.512	17.339.512
733000 Donacije	606.203	892.688	1.908.884	804.417	804.417	804.417
D KAPITALNI TRANSFERI	2.055.871	7.306.906	16.824.826	5.605.743	5.605.743	5.605.743
741000 Primljeni kapitalni transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija	10.573	0	142.000	135.000	135.000	135.000
742000 Kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova	2.045.298	7.306.906	16.682.826	5.470.743	5.470.743	5.470.743
E PRIHODI OD INTERNIH TRANSAKCIJA	1.126.501	163.172	2.055.576	1.372.509	1.372.509	1.372.509
789000 Prihodi od internih transakcija	1.126.501	163.172	2.055.576	1.372.509	1.372.509	1.372.509
II KAPITALNI PRIMICI	32.654	4.489	5.345.559	600.000	600.000	600.000
811000 Kapitalni primitci	32.654	4.489	5.345.559	600.000	600.000	600.000
III RAČUN FINANSIRANJA	22.763.896	1.274.265	140.116.937	3.375.645	3.375.645	3.375.645
813000 Primitci od primljenih otplata	3.904.412	1.274.265	4.120.959	3.375.645	3.375.645	3.375.645
814000 Primitci od dugoročnog zaduživanja	18.859.484	0	135.995.978	0	0	0
UKUPNO I - III	909.938.248	278.509.778	1.114.597.584	795.420.595	827.836.391	839.581.978

²¹ Budžet Kantona Sarajevo za 2020.g. u prikazanoj tabeli sadrži razgraničene prihode i primitke iz 2019.g.

6. Plan upravljanja javnim dugom KS

Dug KS na dan 31.12.2019. godine iznosi 165.207.460,33 KM (od čega se na glavnici odnosi 155.278.939,14 KM, a na kamatu 9.928.521,19 KM). U strukturi ukupnog duga na ino kredite odnosi se 98.367.115,72 KM (od čega se na glavnici odnosi 94.143.199,14 KM, a na kamatu 4.223.916,58 KM), kojima su finansirani kapitalni projekti. Na kredite kod domaćih banaka i emitovane obveznice odnosi se 66.840.334,61 KM (od čega se na glavnici odnosi 61.135.740,00 KM a na kamatu 5.704.604,61 KM), a kojima su finansirani kapitalni projekti i pokriće dijela budžetskog deficita.

Pregled stanja duga i struktura po kreditima i obaveza za servisiranje za period 2021.-2023. godine dat je u tabeli 11:

Tabela 7: Pregled stanja duga i struktura po kreditima i obaveza za servisiranje za period 2021. - 2023. godine

R.br	KREDITI	STANJE 31.12.2019.		UKUPNO 31.12.2019.	KRAJ OTPLATE KREDITA	SERVISIRANJE OBAVEZA 2020.		SERVISIRANJE OBAVEZA 2021.		SERVISIRANJE OBAVEZA 2022.		SERVISIRANJE OBAVEZA 2023.	
		glavnica	kamata			glavnica	kamata	glavnica	kamata	glavnica	kamata		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	POSTOJEĆI INO KREDITI	94.143.199,15	4.223.916,59	98.367.115,74	do 2037.	10.928.896,00	1.889.352,06	12.906.337,86	1.864.689,48	13.761.371,00	1.710.117,66	13.851.548,97	1.528.366,72
2	POSTOJEĆI DOMAĆI KREDITI	61.135.740,00	5.704.604,61	66.840.344,61	do 2031.	17.754.346,00	1.475.055,88	4.218.384,00	1.088.320,84	18.633.384,00	904.698,80	2.343.384,00	485.704,18
3	PLANIRANI INO KREDITI-U POSTUPKU ZADUŽIVANJA					0,00	664.729,94	1.128.363,46	1.973.432,47	2.256.726,92	2.766.220,64	9.314.013,51	2.858.395,40
4	PLANIRANI DOMAĆI KREDITI ZA 2020. GOD.					0,00	1.794.985,12	1.946.939,39	2.164.043,92	4.866.454,55	2.070.767,08	35.581.454,55	1.909.255,67
5	UKUPNO (POSTOJEĆI + PLANIRANI)	155.278.939,15	9.928.521,20	165.207.460,35		28.683.242,00	5.824.123,00	20.200.024,71	7.090.486,71	39.517.936,47	7.451.804,18	61.090.401,03	6.781.721,97
6	GARANCIJE	21.238.310,99	1.544.043,29	22.782.354,28	do 2036.	2.051.398,13	335.148,14	2.088.917,36	314.797,79	2.465.475,82	288.434,52	2.842.034,28	122.310,30
7	SVE UKUPNO	176.517.250,14	11.472.564,49	187.989.814,63	0,00	30.734.640,13	6.159.271,14	22.288.942,07	7.405.284,50	41.983.412,29	7.740.238,70	63.932.435,31	6.904.032,27
KOEFIČIJENT ZADUŽENOSTI (obaveze/prihod)							3,99%		3,21%		5,38%		7,66%

Postojeći krediti se uredno otplaćuju u skladu sa zaključenim ugovorima i otplatnim planovima. Za planirane kredite izvršena je procjena obaveza za servisiranje u navedenom periodu. U skladu sa članom 7. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH, KS planira dugoročna zaduženja, tako da u 2021. godini obaveze za servisiranje duga iznose 3,21%, 5,38% za 2022. godinu i 7,66% za 2023.godinu od dozvoljenih 10% prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini.

Glavne smjernice za upravljanje dugom su sljedeće:

Raditi na iznalaženju *kvalitetnih izvora za finansiranje projekata od interesa za KS putem zaduživanja*, uz prihvatljive troškove i rizike u srednjem i dugom roku.

Prilikom planiranja zaduživanja voditi računa da se održi ravnomjerna struktura otplate po godinama u cilju minimiziranja rizika likvidnosti:

- Radi smanjenja valutnog rizika maksimalno koristiti zaduživanje u KM i EUR;
- Održanje većinskog udjela duga s fiksnom kamatnom stopom;
- Otplata kredita u skladu sa kreditnim kapacitetom

U narednom periodu KS se planira zadužiti za finansiranje kapitalnih projekata, po najpovoljnijim uslovima.

7. Zaključak

Smjernice ekonomske i fiskalne politike Kantona Sarajevo u narednom periodu doprinosit će ukupnim strateškim ciljevima BiH i FBiH, a koji između ostalog podrazumijevaju: ubrzan ekonomski razvoj, inkluzivan i prosperitetan društveni razvoj, održiv okolišni razvoj, efikasan razvoj infrastrukture te efikasne, transparentne i odgovorne javne institucije. Obzirom da KS ima ograničen utjecaj na kreiranje fiskalne politike općenito, a koja se odražava na ekonomsku situaciju u KS, strateški ciljevi ekonomske i fiskalne politike predstavljaju temelj za strateška opredjeljenja KS u narednom periodu.

Pored strateških ciljeva ekonomske i fiskalne politike FBiH, u okviru Smjernica ekonomske i fiskalne politike, prikazani su osnovni makroekonomski pokazatelji za period 2018. – 2023. godine, kao i osnovni pokazatelji u proteklom periodu (januar – decembar 2019. godine) za KS koji se odnose na privredna kretanja u KS u oblasti industrije, šumarstva, građevinarstva, trgovine, turizma, saobraćaja, zaposlenosti/nezaposlenosti, plaća, cijena i vanjske trgovine.

S obzirom na novonastalu situaciju izazvanu pandemijom corona virusa COVID-19 te neizvjesnost u pogledu toka i dužine trajanja pandemije kao i efekata koje će imati na globalnu i domaću ekonomiju, veoma je izazovno razmatrati osnovne pokazatelje ekonomske i fiskalne politike kao i pretpostavke društvenog i privrednog razvoja za naredni period. Stoga su u okviru osnovnih pokazatelja ekonomske i fiskalne politike predstavljene revidirane projekcije javnih prihoda za 2020. godinu i period 2021-2023. godine koje je sačinilo Federalno ministarstvo finansija i u kojima je vidljivo da se očekuje značajno umanjenje prihoda.

Vlada KS će u narednom periodu odlučno djelovati u pravcu ublažavanja negativnih posljedica pandemije i sprečavanja, odnosno zaustavljanja pada stope ekonomskog rasta realizacijom aktivnosti iz svoje nadležnosti kao što su: prioritetni kapitalni projekti, poboljšanje poslovnog ambijenta, podizanje općeg nivoa sigurnosti građana i njihove imovine, socijalne reforme, smanjenje fiskalnog opterećenja privrede, mjere ušteta i racionalizacije javne potrošnje te pomoć i podrška privredi. Obzirom da je Kanton Sarajevo postao konkurentna turistička i investiciona destinacija koja doprinosi održivom razvoju te podstiče zapošljavanje u tim oblastima koristeći sredstva za značajne projekte društvene zajednice te da je pandemija dovela do stagnacije na tim poljima, u periodu 2021. – 2023. godina Vlada Kantona Sarajevo će poduzeti efektivne mjere za oporavak privrede, kao i razvijanje strategije za privlačenje direktnih investicija u Kanton Sarajevo, u skladu s budžetskim mogućnostima.

P R E M I J E R

Mario Nenadić

